- 1. MT cu 3 "deplasari"
- 2. MT cu mai multe benzi
- MT nedeterministe

Observatie

- O MT poate fi descrisa in 3 moduri:
- -formal:
  - sunt date complet Q, Σ , Γ , δ ;
- -la nivelul implementarii MT:
  - se utilizeaza limba naturala pt a defini:
    - >modul in care se deplaseaza cursorul,
    - >modul de memorare a informatiei de pe banda de lucru;
- -la nivelul cel mai inalt:
- se utilizeaza limba naturala pt a descrie un algoritm, ignorand complet modul de implementare a acestuia.

MT cu 3 deplasari

```
Fie MT = (Q, \Sigma, \Gamma, \delta, q_0, q_a, q_r) unde: \delta: Q \times \Gamma \to Q \times \Gamma \times \{L, R\};

Fie MT' = (Q', \Sigma, \Gamma, \delta', q'_0, q'_a, q'_r) unde: \delta': Q' \times \Gamma \to Q' \times \Gamma \times \{L, R, S\};
\delta'(q_i, a) = (q_j, b, S)
\delta(q_i, a) = (q_k, b, R), \delta(q_k, b) = (q_j, b, L)

=> Cele 2 modele sunt computational echivalente dar: e nevoie de cate o o stare auxiliara suplimentara;
```

sunt necesare 2 tranzitii in loc de una

- 1. MT cu 3 "deplasari"
- 2. MT cu mai multe benzi
- MT nedeterministe

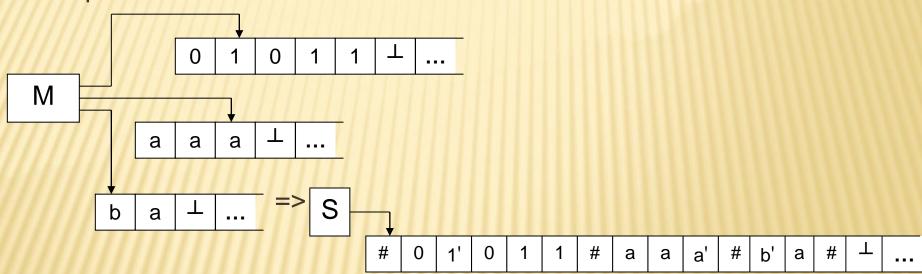
Definitia 1

- O MT cu mai multe benzi este o MT standard
  - $M = (Q, \Sigma, \Gamma, \delta, q_0, q_a, q_r)$ care:
- (i) are n≥1 benzi de lucru si n≥1 cursoare corespunzatoare;
- (ii) initial prima banda contine secventa de intrare iar celelalte n-1 benzi sunt vide;
- (iii) $\delta : Q \times \Gamma^n \to Q \times \Gamma^n \times \{L, R, S\}^n,$ $\delta(q_i, a_1, a_2, ..., a_n) = (q_j, b_1, b_2, ..., b_n, L, R, S, L, ..., S).$

Teorema 1

- ∀ M = MT cu mai multe benzi =>
- ∃ S = MT standard a.i. L(S) = L(M) ideea demonstratiei
- Fie M = (Q, Σ , Γ , δ , q₀, q_a, q_r) o MT cu n $\geq$ 2 benzi si S = (Q', Σ ', Γ ', δ ', q'₀, q'_a, q'_r) o MT standard.

Exemplu:

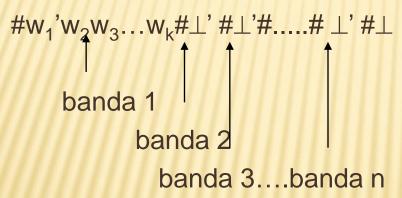

- => (i) un simbol aditional #, pt delimitator;
  - (ii) $\forall \alpha \in \Gamma \rightarrow \exists \alpha' \in \Gamma'$
- => S devine o MT cu mai multe benzi si cursoare virtuale.

demonstratie

S = "Fie secventa de intrare $w=w_1w_2...w_k \in \Sigma^*$:

 S isi formateaza banda de intrare pt a reprezenta cele n benzi ale M, la momentul initial:

2. S scanează unica sa bandă de la primul delimitator # până la cel de-al (n+1)lea delimitator # în scopul de a determina simbolurile aflate în dreptul cursoarelor virtuale

Apoi, S mai face o parcurgere pentru a actualiza benzile virtuale conform definiției funcției de tranziție a lui M;

- 3. Dacă S deplasează unul dintre cursoarele virtuale la dreapta unui delimitator #, aceasta înseamnă că M a mutat cursorul corespunzător peste porţiunea vidă a benzii respective. => S:
  - depune simbolul special
     \(\perp \) în celula respectivă de pe unica sa bandă,
  - deplasează conţinutul benzii sale, de la acea celulă până la cel mai din dreapta delimitator #, cu o celulă la dreapta
     Apoi, continuă simularea ca mai sus."

Corolar 1 $\forall L \subseteq \Sigma^*$ este Turing-recunoscut $\Leftrightarrow$ ∃ o MT cu mai multe benzi, M, a.i. L=L(M). demonstrație "⇒" ∀ MT standard este o MT cu mai multe benzi trivială (n = 1). "~~_~~" Fie M∈MT, M are mai multe benzi: L=L(M); Cf. Teoremei 1, ∃ S∈MT standard, echivalentă cu M; $\Rightarrow$ L = L(S).

- 1. MT cu 3 "deplasari"
- 2. MT cu mai multe benzi
- MT nedeterministe

- MTN ≈ AFN, APDN;
- Modelul de calcul: arbore;
- MTN accepta secventa de intrare

   cel putin una dintre ramurile arborelui are ca eticheta a frunzei o configuratie de acceptare.

Definitia 2

O MT nedeterminista este o MT standard

$$M = (Q, \Sigma, \Gamma, \delta, q_0, q_a, q_r)$$
 unde:

$$\delta: Q \times \Gamma \to \mathcal{P}(Q \times \Gamma \times \{L, R\}).$$

Teorema 2

- ∀ N = MT nedeterminista =>
- ∃ S = MT standard a.i. L(S) = L(N) ideea demonstratiei
- Fie N o MT nedeterminsită;
- este suficient să construim o MT, M, cu trei benzi care să simuleze N deoarece,
- conform Teoremei 1, vom putea apoi să construim o MT standard, S, care să o simuleze pe M.

- M va incerca toate ramurile de calcul posibile ale N;
- daca va ajunge vreodata in starea q_a atunci M recunoaste secventa de intrare, altfel simularea nu se va termina
- Cautarea unei configuratii de acceptare efectuata de M in arborele lui N:
- 1. DEPTH FIRST;
- 2. BREADTH FIRST
- cazul (1): exploram in adancime o ramura infinita si ignoram una valida....
- cazul (2): sigur vom examina toate nodurile arborelui pana gasim configuratia de acceptare.

demonstratie

Fie δ_N : Q x $\Gamma \to \mathcal{P}$ (Q x Γ x {L, R}) functia de tranzitie a lui N

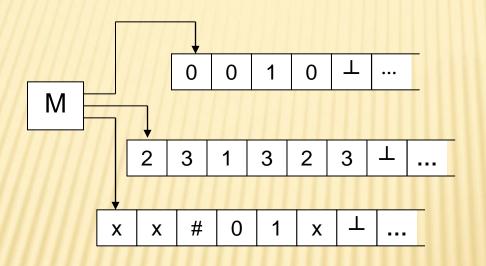
Notam b=max{ card(A) | $A \in \mathcal{P}(Qx\Gamma x\{L,R\})=codom(\delta_N)$ }

=> b=nr max de fíi pe care ii poate avea un nod din arborele de derivare al lui N

Notam cu $\Sigma_b = \{1, 2, \dots, b\}$

Construim o MT determinista M cu 3 benzi astfel:

- banda 1: conţine permanent cuvântul de intrare;
- banda 2: ţine evidenţa poziţiei din arbore în care se află M;
- banda 3: contine si actualizeaza permanent un duplicat al continutului benzii de lucru a lui N, reprezentand una dintre ramurile de calcul nedeterminist efectuat de N.

banda de intrare

banda de adresa

banda de simulare

Banda 2 contine in orice moment un cuvant $\alpha \in \Sigma_b^*$; acest cuvant reprezinta:

- fie una dintre ramurile de calcul nedeterminist efectuat de N, de la radacina pana la nodul a carui adresa este exact α;
- fie o adresa nevalida.

M="Fie secventa de intrare w:

- 1. Iniţial, banda 1 conţine cuvântul de intrare w , pe banda 2 se genereaza primul cuvant $\alpha \in \Sigma_b^*$ (in ordine lexicografica) iar banda 3 este vida
- 2. Se copiază conţinutul benzii 1 pe banda 3
- 3. Se utilizează banda 3 pentru a simula una dintre ramurile calcului nedeterminist efectuat de N pe intrarea w Înainte de a simula un pas de calcul efectuat de N, M examineaza simbolul urmator de pe banda 2 pt a determina care dintre posibilitatile de continuare oferite de δ_N trebuie aleasa.

Daca nu mai sunt simboluri pe banda 2, atunci se trece la Pasul 4

Daca alegerea facuta este nevalida, atunci se trece tot la Pasul 4

Dacă s-a intrat într-o configurație de respingere, se merge tot la Pasul 4

Dacă s-a intrat într-o configurație de acceptare, M recunoaște intrarea w și se opreste

4. Se înlocuieşte secvenţa de pe banda 2 cu următorul cuvânt peste Σ_b , în ordine lexicografică. Se simulează următoarea ramură de calcul al N reluând de la Pasul 2."

Corolar 2

```
∀L⊆Σ* este Turing-recunoscut ⇔
∃ o MT nedeterminista, N, a.i. L=L(N)

demonstraţie

"⇒"
```

∀ MT standard este o MT nedeterminista trivială "
<="</p>

Fie N $\in$ MT, N este nedeterminista: L=L(N); Cf. Teoremei 2, $\exists$ S $\in$ MT standard, echivalentă cu N; $\Rightarrow$ L = L(S).

Definitie 3

O MT nedeterminista se numeste decidenta $\Leftrightarrow$ $\forall$ $w \in \Sigma^*$, toate ramurile ei de calcul se opresc

Corolar 3

 $\forall L \subseteq \Sigma^*$ este decidabil $\Leftrightarrow$

∃ o MT nedeterminista decidenta, N, a.i. L=L(N).

- MT cu 3 "deplasari"
- 2. MT cu mai multe benzi
- 3. MT nedeterministe